

PROSVETNI DELAVEC

Nekatera stališča o proizvodni dejavnosti pionirjev in mladine

21. in 22. decembra 1961 sta organizirala Svet društava za staranje o deci i omladini Jugoslavije in Zvezni zavod za proučevanje šolstva posvetovanje o otroškem proizvodnem delu v okviru svobodnih dejavnosti.

Potreba je narekovala tak širši razgovor. Leto 1960/61 je bilo prelomnica v gledanju na otroško proizvodno delo, ki je obogatilo vsebino dela z otroki v prostem času, na drugi strani pa je odprlo vrsto družbenih in pedagoških problemov, o katerih bomo poleg pedagogov praktikov morali razpravljati tudi drugi. Vendar je misel o proizvodnem delu prodira le bolj na vas — v obliki pionirskega združništva — v mesta in industrijska naselja pa mnogo manj. Prav zaradi tega je bilo težišče posvetovanja na problemih in elementih proizvodnega dela v osnovnih šolah in industrijskih naseljih. Ne bom navajala utemeljitve o družbeni vrednosti pravilno organiziranega in usmerjenega otroškega proizvodnega dela. Navedla bom le nekaj razlogov, zakaj se temu v sedanjih razmerah poklanja nekoliko večja pozornost kot ostalim oblikam svobodnih dejavnosti.

V prvi vrsti zato, ker je področje aktivnosti pionirjev in mladine v svojih organizacijah — v celoti zelo dinamično in sprejemljivo za nove vsebine. Prav svobodne aktivnosti nam omogočajo, da se problem otroškega proizvodnega dela v osnovni šoli v celoti prouči. Razčiščevanja nekaterih vsebinskih in metodnih problemov bodo omogočila boljša razumevanja nalog tehnične vzgoje, nam bodo dala orientacijo v urejevanju šolskih delavnic, pomagala v procesu povezovanja šol z družbenim okoljem, dala bodo vsebino dela organizacijam s tehnično vzgojo, nakazala možnosti in komponente delovne vzgoje v družini, pa tudi sistem in metode družbene vzgoje, nove oblike rekreacije otroka in nove možnosti za boljšo poklicno orientacijo.

Tu pa je še neposreden praktičen razlog. Tudi za učence mestnih šol je potrebno vključevanje v proizvodno delo, četudi na specifičen način, ki bo ustrezal razvitejšemu okolju, v katerem otrok v mestu živi. Proizvodno delo v mestnih pogojih bo lahko pozitivno vplivalo na pionirsko združništvo v kmetijskih predelih.

Razprava o teh problemih je bila zelo bogata in koristna. Bila je skoraj brez poročanja o materialnih uspehih — obravnavala je probleme, ki rastejo iz te dejavnosti. Pokazala je, da so razmere po Jugoslaviji zelo pester in da ne kaže oblik in prijemov, ki so se obnesli v Loinici ali Novem Sadu, posploševati za Slovenijo, pa tudi ne za Srbijo. Zato so se izoblikovala le načrtna stališča — vsa konkretna dejavnost pa je odvisna od konkretnih pogojev.

Zelim posredovati nekaj takih stališč, ki se bodo prav gotovo še spreminjala, njih cena pa bo bodoča praksa, ki jo bodo morali poklicni pedagogi proučevati in reči o njej tudi kaj znanstveno utemeljenega.

Izoblikovala so se stališča, da je proizvodna vzgoja v procesu oblikovanja mlade osebnosti toliko pomembna, da je morajo biti delo in vsi učenci v osnovni šoli. Da pa je proizvodno delo le ena izmed oblik interesnega udejstvovanja pionirjev in mora zaradi tega temeljiti na prostovoljnem vključevanju pionirjev in njihovi samoupravi. Tu so že možnosti spreminjanja programa in rokovanje s končnim izdelkom. Rezultat takega dela morajo biti uporabni predmeti. Izredno pomembna je otroška samouprava, ki ima tu tudi materialno bazo za svoj razvoj. Posebna pozornost naj se posveti organom otroške samouprave, ki morajo biti otrokom blizu. Ob vsem tem pa ne kaže zanemarjati stalne in sistematične

pomoči odraslih, ki z obilico pedagoškega takta usmerjajo to delo. Vendar ob vsem tem ne smemo pozabiti na osebno odgovornost pionirjev.

Ce tako postavimo to dejavnost, kaj kmalu uvidimo, da je dolžnost celotnega pionirskega staršinskega sveta, DPM, učiteljskega zbora, pa tudi šolskega odbora, da v celoti spremlja in usmerja to dejavnost — ter je ne prepušča le posamezniku.

Ta drobna informacija o posvetu v Beogradu naj bo le spodbuda, da bomo tudi pri nas v Sloveniji začeli bogatiti oblike interesnega izživljanja pionirjev v skladu z družbenim razvojem. Medsebojna izmenjava izkušenj, posebno pa še skupne razprave o problemih nam bodo odprle te možnosti.

Zora Tomič

Zanimivo je delo v mizarški delavnici, pravijo člani pionirske zadrge v Bohinjski Bistrici

Druga seja Sveta za šolstvo LRS

28. februarja se je že drugič v tem letu sestal Svet za šolstvo LRS, da razpravlja in sklepa o problemih in vprašanjih, ki so za razvoj šolstva in uresničevanje reformnih prizadevanj trenutno najvažnejša. Izredno obširni dnevi red in zelo razgibana razprava na tej seji ne dovoljuje, da bi podrobneje osvetljevali posamezno obravnavana vprašanja, temveč le kronološko nize najnovejših informacij o posameznih točkah.

Republiški Svet za šolstvo je najprej načelno sprejel in potrdil predlog navodil za verifikacijo gimnazij. Ta navodila določajo minimalne pogoje glede vpisa, organizacije in vsebine vzgojno-izobraževalnega dela, zaključnega izpita, učnega kadra in materialne podlage. Navodila dalje določajo, v katerih razredih se posamezni predmeti poučujejo in minimalni obseg učnih ur; predmetnike pa bodo izdelali poslej učiteljski zbori sami. Gimnazije, ki želijo biti verifizierte in izdajati spričevala z družbeno priznano veljavnostjo v prihodnjem šolskem letu, bodo morale predložiti zahteve za verifikacijo najpozneje do 1. oktobra 1962 Svetu za šolstvo LRS.

Delovni načrt Sveta za šolstvo LRS in naloge Zavoda za napredek šolstva LRS za letošnje leto

je mogoče razdeliti v štiri skupine. Prvo problemsko področje zajema priprave za reformo posameznih vrst šol in drugih vzgojno-izobraževalnih ustanov; v drugi skupini so naloge pri spremljanju reformnega procesa na posameznih področjih vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki že delajo po novih reformnih načelih; tretja skupina nalog zajema posebna vprašanja glede nadaljnje razvoja vzgojno-izobraževalnega sistema. V prvi vrsti gre za učbenike in priročnike. V zadnji in četrti skupini pa so predpis s področja šolstva, ki jih bo moral Svet za šolstvo LRS izdati na osnovi doslej veljavnih zakonov, predvsem na temelju zakona o osnovni šoli in zakona o posebnem šolstvu. Razprava, ki se je gibala okoli delovnih programov osrednjega slovenskega organa za splošno izobraževanje in Zavoda za napredek šolstva, je nakazala še dve vzporedni, toda zelo zahtevni nalogi. To sta analiza o delitvi osebnih dohodkov v šolah in pa potreba po nadaljnjem razvijanju eksperimentalnih šol.

Naslednja točka dnevnega reda je bila informacija o organizaciji in stanju prosvetno-pedagoške službe v Sloveniji. Obširen elaborat Sekretariata Sveta za šolstvo LRS nakazuje problematiko

za prosveto Zveznega izvršnega sveta Zvezne ljudske skupščine.

Ceprav smo šele na začetku akcije Jugoslovanskih pionirskih iger, se nam že očrtujejo prve izkušnje, ki nam omogočajo, da opozorimo zlasti na nekatere napake, ki bi lahko vplivale, da bi igre ne dosegle v celoti svojega osnovnega namena, marveč bi izzevlele v kratkotrajni kampanji, ki bi ne pustila za seboj trajnih sadov.

Hvale vredno je, da je začela z obsežno zasnovanim programskim in organizacijskim delom Zveza prijateljev mladine Slovenije in s tem zapolnila občutno funkcionalno in organizacijsko vrzel, ki jo čutimo na tem področju že leta in leta. V večji meri se je doslej odzvala samo že Zveza za telesno kulturo, ki sodeluje na vseh nivojih v akciji, medtem ko se o organizaciji družbenega upravljanja — svetih za šolstvo in svetih za telesno vzgojo ne moremo izraziti pohvalno. Ne le, da so vprašanja šolske telesne vzgoje njihova vsakdanja skrb in naloga, marveč jih na to še posebej opo-

zarjajo že omenjeni sklepi odbora za prosveto Zvezne skupščine:

»Za pouk telesne kulture in svobodnih aktivnosti v šolah je potrebno potrebno izboljšanje materialnih pogojev in večje število strokovnih kadrov, ker je telesna kultura učinkovito sredstvo pri vzgoji mladine in njeni pripravi za ustvarjalno delo. Zato morajo podvzeti prosvetni organi, ustanove in organizacije, organizacije ljudske mladine in Zveze sindikatov, kakor tudi vse družbene sile, izredne mere za uspešnejše in vsebinsko boljše delo na področju telesne kulture...

Organe ljudskih odborov in izvršnih svetov, ki se ukvarjajo s telesno kulturo, je treba kadrovske dopolniti in v večji meri zadolžiti, da bodo vsestransko proučevali stanje in probleme telesne kulture ter predlagali in podvzeli mere za njen hitrejši razvoj na tem področju... Vso pozornost zaslužijo predlogi o formiranju centrov za telesno kulturo pri ljudskih odborih, kakor tudi ustanov z lastnimi organi družbenega upravljanja, katerih naloga bi bila proučevanje telesne kulture v podjetjih, v družbenih organizacijah za telesno kulturo, v šolah itd.»

Ce pomeni »Leto telesne kulture mladim« ureditev razmer v šolski telesni kulturi, kjer so problemi najbolj pereči, potem »je treba probleme in nerešena vprašanja s področja telesne kulture reševati hitreje, bolj organizirano in učinkoviteje«, kot pravijo v zaključku sklepi skupščine.

Poleg nerešenih organizacijskih vprašanj šolske telesne vzgoje so pa odprta še mnoga programska, ki jih prinaša šolska reforma, a ta so predvsem borba za kvaliteten in reden pouk telesne vzgoje, pravilno izvajanje športnih dni, organizacijo množičnih tekmovanj, letovanj, taborjenj, smučarskih tečajev in tekmovanj za šolski športni znak.

Program Jugoslovanskih pionirskih iger noče v bistvu doseči

prav nič drugega kakor to, da začnemo uresničevati reformirano šolsko telesno vzgojo v vsakdanji praksi. Od lepih načel k dejanju! Zato je nerazumljiv odpor nekaterih učiteljev in profesorjev telesne vzgoje, kakor n. pr. v Ljubljani — občina Center, — zoper program. Tekmovalna oblika samo spodbuja šolske kolektive, da se s šolskimi sveti, učiteljskimi zbori in pionirskimi odredi skupaj vključijo v Jugoslovanske pionirske igre in postavijo uresničljiv program, ki ga lahko posamezna šola v ustreznih pogojih doseže. Telesna vzgoja je prav gotovo odgovornost vseh družbenih činiteljev na šoli in ne samo učiteljev telesne vzgoje, pa zato JPI ne pomenijo nobene dodatne obremenitve za učitelja telesne vzgoje, marveč redno delo v skladu z reformiranim učnim programom.

Kljub slabim snežnim razmeram so pionirske igre v zimskem času zajele v letošnji sezoni okoli 10.000 pionirjev in mladincev na raznih (7–10 dnevni) tečajih in tekmovanjih, medtem ko so še mnoga smučarska tekmovanja v programu. Najmanj toliko se jih je pa udeleževalo neorganizirano. Prav tako je bilo organiziranih nekaj tečajev za vzgojo kadrov. S pomočjo Zavoda za napredek šolstva LRS in Zavodov za prosveto pedagoško službo so se opravile nekatere priprave za tekmovanja za šolski športni znak.

Težišče nalog je tedaj še pred nami v pomladni in poletni sezoni. Vsaka šola, vsaka komuna, vsak okraj in vsi sodelujoči organi jih morajo ustrezno zasnovati v okviru objavljenega programa JPI. Zato bo pregled uspehov ob zaključku tekmovanja pomenil tudi oceno prispevka, ki ga je vsakdo doprinesel k izboljšanju stanja v šolski telesni vzgoji in stanovanjskih skupnostih. Storimo vse, da bodo uspehi čim bolj pri prid doraščajoči mladini in v prid pedagoški pastorki — telesni vzgoji!

EDI SERPAN

Konferenca v Šmihelu pri Novem mestu

Prva skupna konferenca učiteljev v Šmihelu pri Novem mestu in podružničnih šol Birčna vas, Laze in Gor. Sušice dne 14. II. je bila živahna in plodna. Obravnavali smo sestavljen pravil šol, pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, učne uspehe in delo razrednih aktivov.

Delo novoustanovljenih razrednih učiteljskih aktivov naj bi dvignilo kvaliteto pouka zlasti v 4. razredih. Da bi se izognili težavam, ki jih dela učencem prehod v višje razrede osemletke, je nujno, da bi izdelali teste za učence 4. razredov: ti testi naj bi pokazali neobhodni minimum znanja, posebno iz slovenskega jezika in računstva. V teh dveh predmetih so namreč učni uspehi v višjih razredih slabi. Prav tako je otrokom podoželjskih šol trd oreh nemščina. Razredniki 4. razredov naj bi s kvalitativnim poukom ter dopolnilnimi krožki iz materinje jezika in računstva usposobili tudi šibkeje učence za 5. razred. Pri tem seveda ne bi smeli zanemariti pogostnih razrednih roditeljskih sestankov. Zal so gospodarske in zdravstvene razmere naših učencev precej slabe, k temu pa pride v mnogih primerih še malomarnost učencev in brezbrižnost staršev. To še posebno velja za naše organizirane šole, ki imajo kombiniran pouk in torej polovico manj časa za obdelavo snovi 4. razreda.

Težava je tudi v tem, da nimajo dovolj sposobnih učil. Le-te bi šole kravro potrebovale. Še vedno so naši glavni učni pripomočki tabla, kreda ter nekaj starih slik. Še tako dober pedagog lahko s temi bornimi učili doseže le srednji učni uspeh z istovrstnim naporom vseh svojih moči. Zato bomo morali začeti — ponekod smo že začeli — s sistematično nabavo sodobnih učil in tudi s samoudeležbo učil. Posebno vprašanje so otroci, ki se vozijo z vlakom; siliti jih moramo v krožke, a le preredi pohajkujejo po mestu ali pa pišejo domače naloge v kolodvorski čakalnici. Njihovi učni uspehi na splošno niso zadovoljivi. Kriterij ocenjevanja snememo le previdno in polagoma zviševati, da bodo spričevala stvarni dokumenti znanja učencev. Solidno, premišljeno ocenjevanje je naše najmočnejše orožje, ki ga ne smemo izpustiti iz rok, ker bi sicer škodovali učencem in svojem ugledu. Razrednik, ki ima v razredu več kot 30% negativno ocenjenih učencev, pa mora revidirati tudi svoje delo, svojo metodo in poglabiti znanje psihologije učencev ter sestaviti študijo učenčevega okolja, zlasti doma. Pokazalo se je, da so take skupne konference vseh učiteljev enega delovnega področja zelo koristne in je možno, tako uspešno reševati pojavljajoče se probleme spriti. Le skupno reševanje učno-vzgojnih vprašanj bo lahko organično središče administrativnemu spajanju podružničnih šol s centralno osemletko v Šmihelu.

M. K.

Razmišlja Pepe o pravilnikih...

Noč je že z dolgimi prsti segala v dnevno sobo, kjer je učitelj Pepe še vedno razmišljal o tarifnih pravilnikih. Jezilo ga je, da je že dvajset let zvesto služboval in zdaj kar nenkrat, ko je ravno pričakoval naslednjo povišico, pa glej ga spaka, nič ne dobi in nič ne izgubi... Toda ne samo to. Še marsikaj je nocoj izvenelo v njegovem premišljevanju.

Pred dvema urama je še bil v zbornici. Se vedno je pred njim, predvsem pa na njegovi obleki, čutiti sledove pokajenih cigaret. Vse iz same nervoze. Kako tudi ne! Saj je šlo za točke, za dragocene točke. Nad šest sto jih je naštel zase.

Pričeli so z ravnateljem, za uspešno vodstvo šole, za dobro organizacijo dela, za še in še... V zbornici je bil svedčan molk. Tudi učitelj Pepe, on, ki že dvajset let služi, se ni oglašil. Sicer pa, zakaj naj bi bil on bela vrana med črnimi? Samo on? In potem morebitne sankcije: pogosti obiski, stroga molčečnost, očitki domišljivosti in vrag vedi, kaj vse bi mu še kdo napletel za nameček. Bolje je biti previden, je sklenil in njegov obraz je zasijal v vedrosti, kadar sta se srečala z upraviteljem. Upraviteljeve točke so ostale v celoti neokrnjene. Pomočnika so obravnavali takoj za upraviteljem. Tudi njega se niso dotikali, saj vedo, da je desna ravnateljeva roka. (In v tistem trenutku se je Pepe spomnil prebrisanega Cezilja, ki je tako lahko ukanil policaja. »Hop, te že imam!« si je mislil. »Bodi oprezen, kar se da, in vse bo dobro.«) Njegovi kolegi so prav tako prikimali.

Besedna bitka se je vnela šele, ko so pričeli govoriti o učiteljih in posameznih delovnih mestih. Matematik biti je najtežje! Slavist mora popraviti največ nalog! Fizikturnik se mora najbolj potiti! Razvneli so se in zaripli v obraz in prenekatere osebnostna zamera je nastala ob skoraj nedovoljenih izrazih. Hm, si je Pepe ob mislih na razgibano polemiko zabundral v obraz in se hkrati pretegnil po dolgem in širokem. Kar streslo ga je ob misli na pravkar prestano ognjeno debato. Med vijoličastimi otenki cigaretne dima je še vedno zrl upravitelja in pomočnika. Ob njih se je razvrtel še knjigovodja, tajnica in vse drugo pomožno osebje. Tako je izvenel prvi sestanek. Imenovali so posebno komisijo, ki bo pravilnik do konca izdelala. Na naslednji seji so zopet govorili o nesrečnih točkah. On, Pepe, z dvajsetimi leti službe na grbi, še zdavnaj ni bil več zainteresiran.

»Izgubiti ne morem nič,« profitirati prav tako ne! si je mislil in udano čakal na usodo, ki mu jo prinese prihodnost. Seja je potekala v oblakih dima in neverjetni discipliniranosti učiteljskega zbora. »Ne bomo se jim zamerili, ne!« so sklenili in častno držali besedo.

Toda, glej ga, šmenta. Še ni dobro ugasnila luč v zbornici, že so na vseh oglih šepetali. Spela Meti: »Si slišala! Ravnatelj bo zaslužil skoraj enkrat več kot ti ali jaz! To je pravična razdelitev!« — Gašper Neži: »Ali sploh še rabimo pomočnika v šoli s petnajstimi oddelki in še tajnico in knjigovodjo?« — Upravitelj odgovarja za celotno delo na šoli, toda ali je število točk dovolj opravičljivo? Če bo z delom res svetovalec in tovariš, potem bi že šlo. Toda tako kot sedaj...

»Pst...! Da naju kdo ne čuje,« je tiho pripomnila Marčka sosedu.

Vse dni in tedne po tem so pred zvonjenjem in po njem bili šolski hodniki polni besed o pravilnikih, ki naj stimulirajo samo nekatere, druge pa nič.

Na tretjem sestanku pa so le dali nekatere krivce na zatožni klopi. »Dragi tovariši! Med vami so ljudje, ki zlonamerno raznašajo nekatere novice. Kajne, ti, Spela, in ti, Meti!« — Ravnateljeve sokolje oči se zapirajo vanju in obe sta kot mokri kurti pred zborom, kot zločinci, in nihče ju ne poskuša zagovarjati. Obtoženi sta z molkom priznali krivdo in še tisto uro sta se zakleti, da ne bosta živili duši več nidesar, zaupali. Razprava na konferencah je ostala kot osamel otok, ki se mu nihče več ne približa...

Solnik Pepe je vse to premišljeval in v sobi so bili nočni prsti tako dolgi, da so utrli poslednje misli. Dišalo je le še po cigaretne dimu. »Kaj mi mar pravilniki!« je še v sanjah izgovarjal in pred njim sta kot grozljivi podobi vstajali Spela in Meti. Molk je zlato in zlato si zaslužiš, če molčiš...

Mirno je dalje sanjal Pepe, čeprav so ga boleli očitki in čeprav je vedel, da bi moral razpravljati, da bi moral z dolgoletnimi izkušnjami pomagati in svetovati. Moral bi uplaviti na pravilno notranjo delitev dohodka. Ob njem bi se okorajžili tudi drugi. Opazke z vogalov bi izginile in vsi bi bili zadovoljni, saj bi si dohodek razdelili tako, kot je želel pes kolektiv.

Na škofjeloški šoli gojijo izrazni ples

Med najrazličnejše krožke, ki so že doslej delali na osnovni šoli v Škofji Loki, so letos na novo uvedli še ritmični krožek ali izrazni ples; prijavilo se je nad 60 otrok. Ker je ta oblika estetskega izražanja nekaj povsem novega in za otroka sila privlačna, naj povemo, kako potekajo ti krožki.

Izrazni ples vodita tovarišici iz Centra za estetsko vzgojo v Ljubljani Kraigherjeva in Zardinova. Značilno za metodično plat pri oblikovanju take ure je, da se otroci najprej seznanijo z vsebino neke pravljice, dogodka ali doživljanja in šele na to na osnovi temeljite vsebinske priprave preidejo na ritmične gibe in ples. Tako izraža otrok s kretnjami in gibi svojo lastno fantazijo ob spominu na razgovor s tovarišico.

Ko primer naj navedemo eno tako uro, ki je imela naziv »Ledene sveče«.

Voditeljica je s skupino otrok govorila o zimski, sneženi dobi in ledenih svečah. Z otroki se je pogovorila, kakšen je snežen mož, kakšne so ledene sveče in podobno. Zmenili so se, da so le-

dene sveče trde, ker so zmznjene. Nato je voditeljica velela otrokom, naj poskusijo sami zaplesati, kot bi plesale ledene sveče. Vsak otrok je po svoje stopical in skušal po lastni fantaziji posnemati ledeno svečo. Glasbena spremljava je samo poživila otroško fantazijo. Da je bila zgodba še pestrejša, so jo obogatili s pesmijo, ki so jo otroci skupaj z voditeljico sestavili. Zanimivo je bilo gledati, kako skušajo otroci oponašati trdost in zmznjenost sveče. Vse drugačne gibe pa so pokazali, ko jim je tovarišica povedala, da je izza oblakov prikelo toplo sonce. Sveče se topijo, otroški gibi postajajo mehkejši, vse dokler se ne »stopijo« in končno obsedijo na tleh.

Podobnih zgodbic je nič koliko: tako govorijo o metuljčku, zvončku, zajčku... Da bi se otroci še bolj vživeli v izvajanje najrazličnejših kretnj, že doma naredijo risbe sveč, ki visijo, plešejo, se topijo, ali zvončka, kako se pomladi prebudi in kako pleše. Pripriljiv razgovor, risanje dogodka, petje in glasbena spremljava so načini, s katerimi učiteljica otroke psihološko pripravi na izvajanje posameznih gibov in skupnih plesov. Otroci se pri tem veselo sproščajo, obenem pa usvajajo elementarne baletne prvine in se pri tem igraje estetsko vzgajajo.

Tako je postala šola izraznega plesa pri pionirjih zelo priljubljena, otroci komaj čakajo, kdaj bo spet prišla tovarišica. Pri starejših dekletih je voditeljica odkrila nekaj nadarjenih učenk, ki bi jih kazalo šolati naprej. Lahko rečemo, da je samo škoda, da otroci že doslej niso imeli možnosti za te vrste estetske vzgoje. Vse priznanje pa gre obema tovarišicama, ki se z vso predanostjo posvečata svojemu delu.

Vlado Rozman

Pisma bralcev Združitev šol v naši občini

Koliko je občanov, ki niso do podrobnosti seznanjeni z »modernim kruhoborstvom« prosvetnih delavcev? Prišli bodo novi davki, vzdihujejo kmetje.

Rad bi spregovoril o stvari, ki ni vzbudila takega hrupa kot plače, pa je prav tako pomembna, če ne še bolj.

Zaradi boljšega gospodarjenja so se podjetja in razne gospodarske organizacije v naši občini združile z novim finančnim letom 1962. Temu splošnemu združevanju so se pridružile tudi šole. Po planu občine je sedaj v komuni 9 centralnih šol, katerim so se priključile predvsem nižje organizirane šole in nekatere šole, ki nimajo perspektive, da bi se razvile v popolne osemletke.

Vse lepo in prav, če pri tem združevanju (vsaj nekaterih šol) ne bi šli preko mnenja prosvetnih delavcev in nazadnje preko mnenja medobčinske prosvetno-pedagoške službe, ki je bila proti priključitvi vsaj nepopolnih osemletnih šol.

Pri združevanju šol so se odgovorni forumi ravnali nekako po temle načelu: »Če združujemo mesnice, trgovine in obrtne delavnice, zakaj ne bi šole.« Sprajmo se, ali res lahko v kakršnemkoli pogledu primerjamo šole z gornjimi dejavnostmi. Če so oddaljeni pri mesnicah samo finančni in gospodarski vidiki, potem bi morali pri šolah odločiti pedagoški. Zagovorniki združitve (oni z vrha) pravijo, da jih je pri njihovem delu vodil cilj kontinuiranega vzgojno-izobraževalnega dela in boljšega upravljanja.

Ali bo temu res tako? Poglejmo!

Vsak kraj z svojo šolo je do danes predstavljal majhno ozemeljsko, gospodarsko in celo etnično celovitost. Tu so učenci in starši s povsem svojimi problemi. S temi problemi se je srečavala tudi šola v določenem kraju in jih svojsko reševala. Tu je deloval šolski odbor, ki je pri svojem

delu imel večje in manjše uspehe. Po združitvi šolski odbor na podružnični šoli neha obstajati. Formira se začasno pododbor, ki pa ima edino pristojnost razpravljanja. Ali mislo s tem ugasnili iskro družbenega samoupravljanja, ki se je pojavila na naši vasi — edino iskro?

Drugo je vprašanje učiteljskega kolektiva. Na podružnični šoli, ki je morda 10 km oddaljena od centralne, je majhen kolektiv, ki se je doslej redno sestajal na svojih mesečnih konferencah. Vsak član kolektiva je vedel za vse probleme na šoli. Ozemeljska oddaljenost šol bo doslej dopuščala samo dve do tri skupne učiteljske konference v letu. Ali bo tak širši kolektiv, ki se bo sestajal samo nekajkrat v letu, lahko toliko trden, da bo uspešno sodeloval pri reševanju problemov celotne šole? Če se pojavljajo mnenja: pri nas smo tako delali, pri vas to ni čisto prav.

Bo tudi tu treba pospravljati nekočo ruševino? — nik

Prenovljen vojni muzej

V okviru dvajsetletnice vstaje in ob obletnici osvajenosti Beograda je bila dne 20. oktobra 1961 ob prisotnosti tovariša Tita otvoritev prenovljenega Vojnega muzeja JLA. Osnovan je bil leta 1878, odprti pa 1904. V času prve in druge svetovne vojne so bile mnoge dragocene izropane ali unižene. Po osvoboditvi se je preimenoval v Muzej Jugoslovanske armije. Tako sta bila v starih muzejskih zgradbah dva oddelka: Razvoj Jugoslovanske ljudske armije in Zgodovina boja narodov Jugoslavije.

Prenovljeni muzej Jugoslovanske armije leži ob obzidju utrdbe na Kalemegdanu. Razstavni prostor obseva glavno stavbo, ječo in obzidje z rovom. V zbirki muzeja so predmeti iz zgodnejše in poznejše zgodovine jugoslovanskih narodov in narodnoosvobodilne boje. Tu je približno 15.000 predmetov, 30.000 fotografij in 43 zgodovinskih albumov. Strokovna knjižnica ima 5.000 knjig in ostale literature, ter zbirni katalog in priložne kartoke.

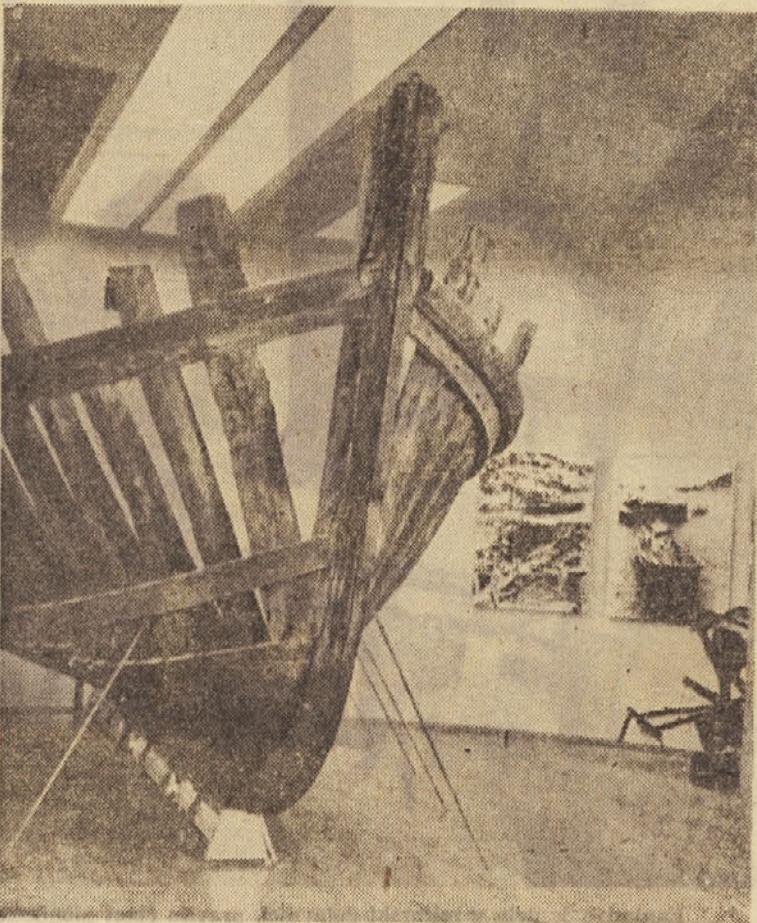
Skrbno urejeni prostori nam povečejo najprej skozi krajsi oris vojnogigodovinskih dogodkov na našem ozemlju do 6. stoletja n. e. Podani so najvažnejši podatki zgodovine južnoslovanskih držav (in spremembe v oborožitvi) do vstaja Turkov. Obdelane so naslednje teme: prihodi Južnih Slovanov, naselitev na Balkanskem polotoku, južni Panoniji in na vzhodnih Alpah, nastajanje zgodnjefevdalanjih držav — Karantanije, Spodnje Panonije, Panonske in Dalmatinske Hrvatske, Makedonije, Raskie in Zete — ter njihove borbe za obstanek, borbe fevdalnih držav Srbije in Bosne do prihoda Turkov.

Naslednja etapa nam prikazuje stanje naših narodov do prihoda Turkov na Balkanski polotok, njihove osvajalne pohode, do prvega srbskega upora (četnikovanje, vstaje). Razstavljene predmete in razkošne likovne priloge se nanašajo tudi na pomembne kmečke upore proti fevdalnim gospodi od konca 15. do sredine 18. stoletja. Temu sledi borba jugoslovanskih narodov do konca osvoboditve izpod turške nadoblasti, proti imperialističnemu pohlepu Avstro-Ogrske v 19. in začetku 20. stoletja, vstaja v Makedoniji (ilindenska vstaja 1903), balkanska vojna 1912—1913 in prva svetovna vojna.

Oddelke narodnoosvobodilne boje zavzema 20 prostorov. Povečane avtentične fotografije nam podajajo razvoj vojske v kraljevini Jugoslaviji in fašistično državo, priprave Komunistične partije Jugoslavije za obrambo pred agresijo. Ostali prostori predstavljajo enotno celoto narodnega upora in boja; vstaja in vojaška aktivnost partizanskih odredov; ustanavljanje vojaških regularnih enot (brigade, divizije in korpusi); formiranje in aktivnost partizanskega letalstva in vojne mornarice (od 1942 do 1945); razvoj in vloga sanitete Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije; vloga Vrhovnega štaba in vrhovnega komandanta maršala Tita; končne operacije Jugoslovanske armije (leta 1945).

Prenovljeni muzej Jugoslovanske armije je sprito razstavljenega opusa borbe naših narodov za svobodo in boljše življenje ne samo zanimiv in nadvse okuano urejen, marveč tudi predvsem poučen, saj ob svojem gradivu in ob dokumentaciji v gledalcu zapušča nepozaben in enkratni vtis.

Jože Hudales

Motiv iz vojnega muzeja v Beogradu

Kako je z učenjem klasičnih jezikov?

Razmišljanja ob izidu G. Ostrogorskega Zgodovine Bizanca, DZS 1961

Državna založba Slovenije nas je prijetno presenetila z Zgodovino Bizanca beograjskega univerzitetnega profesorja Georgija Ostrogorskega v res dobrem prevodu Jožeta in Milene Župancić. To je eno izmed najznamenitejših del s področja bizantinologije. Ta znanost proučuje razvoj Bizantije (srednjeveške grške države) in njene kulture. Kaže nam, kako je Bizantija ohranjala, dalje razvijala in oplajala kulturne pridobitve antičnega sveta, obenem pa varovala njih in svoj obstoj pred vdori, napadi in uničenjem raznih divjih plemen in sosednjih narodov. Po tisoč letih je izžepana in notranje oslabiljena podlegla 1. 1453 islamskim Turkom, ki so zavzeli Carigrad, spreminili v džamijo cerkev sv. Sofije, ta ponos bizantinske umetnosti, in kmalu nato podjarmili balkanske države ter za dolgo zavrli kulturni razvoj Balkana.

Bizantinologija je ključ za razumevanje srednjega veka, zlasti pa slovanske in balkanske zgodovine. Zato postaja vedno bolj tista znanost, v kateri tekmujejo in merijo svoje moči strokovnjaki vedno več kulturnih narodov.

Nihče ni bil bolj poklican, da nam pokaže razvoj Bizantije v

luči najnovejših znanstvenih izsledkov kot prof. Ostrogorski, saj je doživela njegova Zgodovina Bizantije v nekaj letih dve srbski, eno nemško, eno francosko in dve angleški izdaji, eno v Londonu in drugo v Združenih državah Amerike. To njegovo delo v slovanskem prevodu nam je bilo potrebno kot vsakdanji kruh.

Pogosto se slišijo pritožbe, da pouk zgodovine v naših osemletkah in srednjih šolah ni dovolj življenjski in da je posebno zgovina starega veka nezanimiva in odmaknjena od sedanjega dogajanja. Enako kaj radi očitaajo starejši srbski, bolgarski in ruski zgodovini nerazumljivost in pomanjkanje zvez z ostalimi svetovnimi dogodki. Vsi ti očitki in pomanjkljivosti odpadejo, če predavatelj pravilno poveže svoj pouk z zgodovino Bizantije; marsikaj prej suhoparnega, nerazumljivega in od stvarnosti odmaknjene postane nato razumljivo, privlačno, zanimivo in življenjsko. Ostrogorski je ustvaril tako poleg Kosove in Grafenauerjeve Zgodovine slovanskega naroda predavateljem na srednjih šolah in v višjih razredih osemletke izvrstno pomagalo za pouk.

Delo Ostrogorskega pa je treba dati v roke tudi nadarjenjšim učencem, saj se kljub visoki znanstveni ravni bere prijetno in vzbuja vedno novo zanimanje. Dobro bo služilo tudi za zgodovinske referate. Ob primerem navedilu predavatelja morejo dobiti dijaki koristen vpogled v vrhunsko znanstveno delo, obenem pa tudi tako potrebno spoštovanje do znanosti. Pripriljiv se bodo, da je sedaj znanost brez znanja jezika nemogoča, ker jih bo spodbujalo k učenju le-teh. Iz navajanj del v najrazličnejših jezikih bodo ob Zgodovini Bizanca prof. Ostrogorskega spoznali, da je znanje latinščine, stare grščine, modernih in najvažnejših slovanskih jezikov kakor tudi srednjeveške in sedanje grščine šele ključ do znanstvenega ustvarjanja na področju Delo Ostrogorskega nas resno opominja, da ne smemo med Slovenci zanemarjati latinščine in stare grščine v šolah zlasti zdaj, ko povsod narašča zanimanje za bizantinologijo in se merijo tudi ob njej kulturne sposobnosti in moči posameznih narodov.

Sovjetska zveza je sicer več desetletij omalovaževala bizantinologijo, dasi se najstarejša ruska zgodovina prepleta z bizantino-

loškimi študijami, toda 1. 1945 je z izdajo »Vizantijskega zbornika« zopet oživila to znanost. Tako je 1. 1947 zopet začel izhajati »Vizantijski vremennik«. Nemčija poveča bizantinologiji veliko pozornost že od humanista Hieronima Wolfa (1516—1580), ki je njen ustanovitelj. Francozi izdajajo celó več revij iz te stroke. Od 1. 1951 ima tudi Avstrija posebno bizantinološko društvo, ki izdaja svoje znanstveno glasilo. Češka revija Byzantino-slavica je po drugi svetovni vojni razširila svoje območje dela. Zelo plodovito je od 1. 1941 delovanje inštituta Dumbarton Oaks v Washingtonu, ki je največje bizantinološko središče v Ameriki. Zelo znan in upoštevan je madžarski bizantinolog Gy Moravcsik, ki je pri proučevanju bizantinsko-turških odnosov, kjer nima tekmecev v svetu, obdelal vsu bizantinsko historiografijo. O ogromnem razmahu te znanosti je najboljši dokaz število njenih znanstvenih revij. Pred prvo svetovno vojno sta bili dve, ena nemška in ena ruska, zdaj pa jih je deset.

V Jugoslaviji ima stolico za bizantinologijo res samo beograjska univerza že od 1. 1905, ko je začel orati ledino prof. Dragutin

Anastisijević (1877—1950) in po prizadevanju njegovega naslednika prof. Ostrogorskega se je ustanovil poseben bizantinološki znanstveni inštitut edino le v okviru Srbske akademije znanosti, toda ta inštitut se ukvarja z medsebojnimi odnosi med Bizantijo in vsemi južnimi Slovani. Če Slovenci še nimamo takih kulturnih ustanov, to ne pomeni, da so nam nepotrebne. Na noben način pa se Slovenci ne smejo sami izključiti od uspešnega tekmovanja na tem kulturnem področju. Zato pač zdaj ne kaže ukiniti klasičnih jezikov, pač pa je treba reformirati in modernizirati njihov pouk. Kazalo bi tudi obnoviti za narodno prebujo in za izobrazbo severnega dela Slovenije tako zaslužno mariborsko Klasično gimnazijo, ki ji je bila proslava dvestoletnice obenem tudi njen pogreb.

Prav zagovorniki klasičnih jezikov odločno nasprotujejo tistemu za naše razmere zastarelemu in včasih naravnost neživiljskemu načinu proučevanja, ki se tema jezikoma ponekod in včasih po pravici očita in ni mogel roditi dovolj uspehov, pač pa jima je nakopal mnogo sovražnikov tudi tam, kjer tega nista zaslužila. Temu odporu se ni čuditi; dasi je izredni pomen matematike v sedanjih dobi tehnike tako rekoč na dlani, vendar je mnogo dijakov in celo njihovih staršev zasovražil in bi jo hoteli ukiniti v najvišjih razredih, če razlaga v šoli ni dovolj umljiva, odnos predava-

telja do učencev pa je neumestno ali celo vreden graje. Toliko bolj se prenese neologično in neupravičeno sovraštvo in srd s predavatelja na predmet pri klasičnih jezikih. Premajhni uspehi in pomanjkljivosti se opazijo predvsem pri njih, molče pa prehajamo preko dejstva, da niso redki med nami z maturitetnim spričevalom v žepu, ki kljub tolikim učnim uram ne obvladajo materinščine toliko, da ne bi delali pri pisanju vsaj slovničnih napač in da se po osmih letih učenja modernega življenjskega jezika ne upajo spustiti s tujcem v pogovor. V splošnem je namreč merilo za klasične jezike drugačno kot za ostale učne predmete. Mnogo ljudi, ki niso obiskovali klasične gimnazije, se je nalezlo predsodkov do nje od svoje neodgovorne okolice, še češče pa od staršev, katerih otroci niso imeli za razmeroma težak študij teh predmetov dovolj pridonosti, vztrajnosti in potrebne bistrosti. Tako marsikdo ne more domneti koristi in blagodejnih posledic pravilne klasične vzgoje, ki se v nekaterih poklicih sploh direktno ne opaža.

Predvsem je potrebna reforma klasičnih jezikov na univerzi. Kakor bi postala učiteljica otročja, če bi poučevala več desetletij neprestano samo v prvem razredu, tako je treba tudi na univerzi ločiti latinščino od stare grščine. Obenem z latinščino naj bo obvezen tudi kak živi romanski jezik, ki se je razvil iz nje, predvsem

Šolski kolektivi na razpotju

Nekaj ugotovitev iz razgovorov s predstavniki političnega in prosvetnega življenja v komunah

Nekateri člani našega republiškega odbora so v preteklih dneh obiskali več šol na Štajerskem, Primorskem in v Prekmurju. S predstavniki političnih organizacij in šolstva v komunah so se razgovarjali o razmerah v šolstvu, o letošnji perspektivi, o pravilnikih za delitev dohodka, o pomanjkanju učnega kadra, o počasnem prodiranju osnovnih silnic novega sistema finansiranja v šolske kolektive...

»To je prava revolucija!« je dejal upravitelj osnovne šole v Murski Soboti.

Kot kaže, so stvari v mursko-soboškem okraju še kar dobro uredili (za kar pa je bil prav v teh krajih že skrajni čas, sicer bi ostala šola brez učiteljev): povprečni prejemki učiteljskega so se zvišali za okrog 10.000 dinarjev, zlasti mlajših moči. Razen tega gredo na 7-urni delavnik. (Pri tem seveda upoštevajo priprave, delo v svobodnih aktivnostih ipd.) Spritno velikega pomanjkanja prosvetnega kadra (ponekod jih polovico manjka) na občinah ni bilo posebnih težav, kar se tiče denarja, ker so tam ljudje, ki razumejo situacijo...

V Beltincih? Naš razgovor s predstavniki ObLO, SZDL, upravnega odbora sklada za šolstvo, je prinesel v naše predstave o položaju šolstva nekaj novosti.

Od 101 sistemiziranega delovnega mesta v učno-vzgojnih zavodih jih je na območju komun zasledeno 64. Zaradi tako velikega pomanjkanja učiteljev so v teh krajih poseben problem nadure. (Samo ilustracija: upravitelj šole je poleg svoje upraviteljske službe poučeval še 10 ur dnevno!) Zdjaj pričakujejo rešitev od štipendiranja mladih učiteljev.

Od novega sistema finansiranja pričakujejo predvsem ureditev razmer v šolstvu glede na pomanjkanje kadra. Računajo, da se bodo dvignili prejemki učiteljev za okroglo 30 odstotkov. (Vendar so pri tem v primerjavi z lanskim letom vračunane tudi nadure).

Pomembna je ugotovitev, da bodo s takimi prejemki prosvetni delavci v teh agrarnih krajih znatno prekoračili raven povprečnih mesečnih prejemkov ostalih državljanov.

Ni manj pa ni pomembno dejstvo, da so šolski kolektivi slabo seznanjeni z značilnostmi novega sistema finansiranja in nagajevanja. To se pozna tudi na osnutkih pravilnikov za delitev osebnega dohodka — le-ti namreč nimajo realnih osnov.

V Celju? Vprašanje prosvetnega kadra v celjski komun ni pereče, vsaj kar se tiče zasledenosti delovnih mest. (Vprašanje je nekaterih strokovnih učnih mest, ker gredo predavatelji raje v gospodarske službe, in pa na učiteljsku. Pač pa se je začelo postavljati vprašanje kvalitete kadra. O tem se je na našem razgovoru sprožila marsikatera ostra pripomba.

Cemu se — in to ni primer samo v Celju — upravitelji na šolah boje sproščeni v svojih kolektivih, sproščeni, ki jo pri- naša s seboj načelo družbenega upravljanja v prosvetnih ustanovah? Cemu zavirajo na različne načine prizadevanja sindikalnih organizacij za uveljavljanje novega sistema nagajevanja in delitve dohodka? S strani upraviteljev se

V sklad za šolstvo bodo dali (občina Maribor Tabor) okrog 50 odstotkov celotnega občinskega proračuna. Kljub temu pa ostaja odprto vprašanje gradnje novih šol v delavskih naseljih, ki stalno rastejo.

Lahko bi rekli, da položaj v našem šolstvu le ni tako slab. (Vsaj kar se tiče materialnih sredstev). Potrebno je upoštevati ne le dejstvo, da je bilo naše šolstvo v preteklih letih zanemarejeno, temveč tudi potrebe, ki jih imajo občine na ostalih področjih svoje dejavnosti. Vsekakor so zgovorni podatki tili: da daje n. pr. občina Beltinci za učenja letos okroglo 4.000 dinarjev, medtem ko je lani dajala 2.000 dinarjev; da se bo v letošnjem letu povečal sklad za šolstvo v občini Radovljica za 45 odstotkov, v Sošanju za 38,7 odstotka ali če pogledamo poraste izdatkov za šolstvo v Skofji Loki: leta 1958 — 50 milijonov, 1961 — 130 milijonov, 1962 — 260 milijonov dinarjev. V Vidmu Krškem: 1960 — 112 milijonov, 1961 — 172 milijonov, 1962 — 202 milijona dinarjev in v Črnomlju: 1961 — 92 milijonov, 1962 — 156 milijonov dinarjev (ali 60 odstotkov celotnega proračuna občine!)

Res pa je tudi naslednje: da v Sentjurju pri Novem mestu, v Brestanici in še kje učitelji izjavljajo, da ne nosijo odgovornosti za življenje otrok v razredih, ker so šolske stavbe tako slabe, da se lahko danes ali jutri podrejo...

In prav tako je resnica, da stoji n. pr. v novomeškem okraju dve povsem novi šolski stavbi prazni, ker so ju postavili na neprimadnem kraju, kjer ni otrok, ena je izkoriščena samo polovico, medtem ko pa so ostale v zelo slabem stanju.

»Solniki niso vajeni razmišljati o drugih rečeh kot samo o ozihih šolskih.« ugotavljajo v Idriji. Kompirajo pravilnike (pri tem izdatno pomaga prosvetno pedagoška služba!) Ne znajo se lotiti pravilnikov, ne čutijo se dovolj samostojne in bi radi samo kopirali... Prav tako ne znajo sami izračunati ceno šolanja, kar se seveda stvar kolektivov, ne pa da se obračajo po pomoč drugim.

In naprej: solniki pozabljajo (ali pa doslej še niso v celoti do-jeli), da je bistvo novega sistema finansiranja šolstva v tem, da je

treba zavreči stari plačilni sistem v celoti in začeti povsem na novih osnovah! Vprašanje sredstev obstoja in se je treba zanje boriti, toda z ekonomskim izračunom učenja, z dokumentiranim in utemeljenim računom, ki je zdaj edino orožje v rokah prosvetnih delavcev, s katerim se lahko borijo za boljši položaj šolstva (in ne le za višje prejemke — čeprav tudi za te!)

Pritrjujemo upravitelju iz Murske Sobotice, ki je dejal: »Pa to je prava revolucija!« — Toda to je šele začetek revolucije v našem šolstvu, pa se že dogaja, da se nekateri prijemajo za glavo (n. pr. upravitelji spritno sproščeni v kolektivih); drugi postajajo malo-dušni, ker jim že začetek daljšega procesa ni prinesel vsega...

Ko se takole pogovarja s predstavniki političnega in prosvetnega življenja v komunah široko naše domovine, se zares včasih vprašaš, ali bo šel proces, ki se je začel odvijati v naših vzgojnih izobraževalnih ustanovah, naravnost proti cilju, ali pa bo ubral napačno pot. Mnogokje so namreč predstave o tem, kaj naj bi dosegli z vsemi temi novostmi, ki jih zdaj uvajamo (pravilniki, ekonomski izračuni itd.), dokaj nejasne.

S tem, da si je neki kolektiv napravil pravilnik o delitvi (po večini le osebnih) dohodkov, stvar še daleč ni končana. Ni namen uvajanja novega sistema finansiranja le v tem, da prejmejo učitelji višje osebne dohodke. Predvsem je potrebno, da tudi šolski kolektivi začutijo tisto novo, kar se je že pred leti začelo odvijati v vseh ostalih naših delovnih kolektivih po tovarnah in podjetjih — skratka gre za nove družbene odnose, za družbeno upravljanje.

Gre zato, da se sile v šolskih kolektivih diferencirajo, da postane vsak posameznik nosilec naše družbene zavesti, skupnih strem-ljenj naše družbene ureditve, no-silec revolucije.

V šolskih kolektivih se je (vsaj) ponekod začelo nekaj novega: ob ustvarjanju pravilnikov je tu in tam v stoletno, zapravoro vdušje usekala iskra. Ali manj poetično povedano: silnice, ki gibljejo naše družbeno življenje, so segle tudi na področje vzgoje, pouka, tudi med ljudi, ki vzgojo in pouk po-sredujejo jutrišnjim upravljav-cem.

D. H.

Solarji v Novi Gorici si bodo sami uredili stadion

Televizijski pouk v Italiji

Televizijski pouk, ki ga organizira italijanska televizija (Telescuola) od novembra 1958, je dosegel velik uspeh posebno v tistih pokrajinah, kjer ni dovolj šolskih prostorov za dopolnilni pouk. Predmeti televizijskega pouka so prav isti kakor v prvem in drugem razredu strokovnih nadaljevalnih šol industrijskega tipa. »Postaje za poslušanje« so uredili po vseh italijanskih pokrajinah. Vodi jih »koordinator«, to je človek s primerno, po možnosti vsaj s srednješolsko izobrazbo. Ta vodi dejavnost posameznih skupin. Število učencev, ki tako dopolnjujejo svojo izobrazbo, je naraslo na 66.248. Od tega števila je dovršilo deseto leto starosti 0,6 %, 27,01 % je učencev med 11. in 12. letom, 26 % med 13. in 14. letom, 17,4 % med 15. in 16. letom, 13,8 % med 17. in 19. letom, 8,7 % med 20. in 25. letom in 6,2 % starih nad 25 let. Naloge popravlja v Rimu posebna skupina profesorjev, ki dijakom po-maga tudi z opozorili, nasveti in na-

ročili. Ponekod pa popravlja naloge sam koordinater.

Med novembrom 1960 in majem 1961 je Telescuola organizirala celo tečaj za odrasle analize z naslovom: »Nikoli ni prepozno«, in sicer v sode-lovanju z ministrstvom za prosvoto.

Tovarišica Vida Tomšič o reformi visokega šolstva na V. kongresu Zveze študentov Jugoslavije

»...Pri tem se nam pogo-to postavljajo iste prepreke, kot jih najdemo tudi drugje v naši družbi, pri razvoju proizvodnih sil, pri razvoju novih družbenih odnosov, kjer naj se kot osnovni krizizem, etični ostanki, kon-servativizem, mezna miselnost, ki teži za tem, da bo nekdo drugi izven nas prevzel nase odgovornost, ki je padla na naša ramena, in pa, da se bomo postavili v položaj kri-tika, ki trga vsa prizadevanja in noče nič slišati o vlogi aktivnega faktorja v premagovanju težav. Mi moramo nadaljevati začeto pot v reformi na univerzah in višjih šolah, prizadevanja si moramo, da razblijemo vse napredne sile med študenti, da najdemo skupni jezik s pedagoškim kadrom, ker so nji-hovi interesi skupni.

Pedagoški kader se mora žu-titi upravljanja družbene materialne baze za svoje delo, oni naj se ču-tijo odgovorni za vse to, kar se danes na naših šolah dogaja, tudi za to, da bo iz teh šol izšel strokovnjak, ki ne bo le mojster svojega dela, ampak se bo znal uveljaviti tudi kot družbeni delavec... Dogajanje v današnjem svetu vse bolj kaže, do kakšnih deformacij lahko pri-pelje dejstvo, da človek obvlada samo prirodne zakone, če človek obvlada samo tehniko in znanost, pa je ostal zunanji družbeni zakon-ov in se ni uresničil v družbi kot upravljavalec, kot ustvarjalec. Lah-ko se pripeti, da postanejo člove-ko ogromno znanje in epohalni tehnični dosežki nevarni za člove-ka in človeštvo.

Nov učni načrt za učitelje na Angleškem

Ministrstvo za prosvoto na Angleš-kem je objavilo podrobno študijo o novem učnem načrtu za vzgojo učiteljskega kadra. Ta predvideva med drugim tudi razširjenost pedagoškega študija od 2 na 3 leta, hkrati pa ob-ravnava tudi povečanje števila peda-goških srednjih šol. Z zgraditvijo 9 novih pedagoških zavodov se je nji-hova kapaciteta podvojila. Predvide-va, da bo v njih 2.000 mest na raz-potje za vzgojo inštruktorjev za te-lešno vzgojo, 1.700 mest za učitelje ročnih del in 940 mest za vzgojo pro-fesorjev raznih srednješolskih pred-metov.

Tuji jeziki v ZSSR

Po sklepu ministrskega sveta ZSSR predvidevajo korenito spremembo pri pouku tujih jezikov na srednji šoli. Gre namreč za to, da se učenci nauče tudi govoriti vsaj en tuj jezik. Dose-ganje metode tega največje niso do-segle. Odlok naveda celo vrsto kon-kretnih dejstev, ki kažejo, da bi se pouk tujih jezikov temeljito izboljšal. Akademiji za pedagoške znanosti so poverili nalogo, da izdela ustrezne me-tode. Sole vseh stopenj morajo temu problemu posvečati kar največjo po-zornost. Tudi učbenike je treba pre-delati in učiteljstvo pripraviti za no-vi način poučevanja. Od šolskega le-ta 1961/62 morajo kandidati za pou-čevanje tujih jezikov obiskovati vsi-ji pedagoški tečaj, ki traja 2 leti. V raz-dobju štiri let bodo ustanovili ali pa odbrali 700 šol, v katerih bodo pou-čevali tuje jezike po novi metodi. Mi-nistrski svet meni, da sedanja izbira tujih jezikov na šolah ni racionalna in da jo je treba prilagoditi potrebam države in poslovnostim posameznih fe-deralnih republik. Zaradi tega bodo uvedli v učne načrte pouk najbolj raz-širjenih svetovnih jezikov, tudi azijs-ke, južnoameriške in druge.

MILAN

Seznanišla sva se prav na svo-jevrsten način. Hotel sem spravit motor v šolsko dvorano, pa mi je svetloval: »V dvorani vam bo kdo kaj odvil, pustite ga raje na prostem, tako se bo iz šole videlo, če bi kdo kaj preveč stikal okrog njega.« — »Glej no,« sem si mo-ral priznati, »precej sem starejši od njega, toda, kar se tiče tatvin, je fant izkušnejši od mene.«

Potem je naneslo, da sem ga učil v šestem razredu. Bil je že petnajst let star in je hodil že zadnje leto v šolo. Za učenje se ni dosti brigal. Če je bil vprašan, je vstal, odgovarjal pa ni niti poizkusil. Imel je govorno napa-ko, morda zato ni maral govoriti. Če si mu očital, da se nič ne uči, je zardel in molčal.

rektor dr. Tominšek razen svojih predmetov dodelil tudi pouk grš-čine v najvišjih razredih. V 6. razredu sem bil zaradi zelo povr-šne predelave snovi in zaradi ne-znana starogrščine skoraj obupan. Brez obzira na učni načrt sem uvedel dijake nato najprej v sred-njeveško grščino, a tudi v izgo-vorjavo in branje nove grščine. Kmalu je izginil prejšnji odpor do predmeta, hitro smo temeljito predelali vso snov prejšnjih treh let in večina učencev je sama iz-zanimanja prostovoljno brala zla-sti tista poglavja bizantinskega pisatelja Ivana Kantakuzena, kjer govori o srbskem carju Dušanu (1331—1355). Na koncu šolskega leta smo priradili pred 30 leti vpr-ičo ministrskega odposlanca za ma-turo tekmovalce v stari in sred-njeveški grščini. Šest dijakov je odneslo denarne nagrade v znesku 2000 dinarjev. (Tedanja plača pro-fesorja srednjih let). Prvo mesto sta si pridobila profesor ljublj-an-ske pravne fakultete dr. S. Pe-terin in pa Silvester Muršak, ki je kmalu nato bral že tudi novogr-ške časopise.

Prav ob branju Zgodovine Bi-zantije prof. Ostrogorskega je u-mestno, da zopet razmišljamo o potrebi vsaj nekaj klasičnih gim-nazij v Sloveniji, željo, naj jih že vnaprej ne obojajo k smrti tisti, ki jih ne poznajo iz lastne izkušnje, če se že ne dajo prepi-čati o tehničnih razlogih za njihov obstoj.

PROF. J. SEDIVY

francoščina ali italijanščina. Ta živi jezik naj se poučuje nato tudi v gimnaziji po najmodernejši in najuspešnejši metodi s pomočjo magnetofona in drugih tehničnih sredstev. Dijak naj v šoli latinšči-no tudi sliši in v zadnjih razredih naj v njej tudi obnovlja lažja be-riila! Obvezna skupina latinščine in živega romanskega jezika s čim bolj življenjskim podajanjem na univerzi bi dvignila uspehe v obeh predmetih tudi v srednji šoli. Samo prevajanje ne more dovolj utrditi in razširiti jezikovnega za-klada. Če pa je ta premajhen, ne more latinščina s prevajanjem dovolj uvajati v latinsko književ-nost in v rimsko kulturo, ker ve-dno bi ostala posebno zdaj, ako potrebna gimnastika duha, obenem pa bi se spremenila v praktični uvod in v najboljše na-vodilo za najkrajšo pot v temeljito poznavanje romanskih jezikov. S primerjanjem obeh jezikov bi se olajšal študij obeh, pouk bi bil zanimivejši, temeljitejši in bolj življenjski.

Se bolj vpije po reformi na univerzi in na klasični gimnaziji stara grščina, ki zlasti po osvobo-ditvi ne ustreza več dovolj svoje-mu namenu. Ne ukiniti, ampak sprostiti se mora spon nekdanjega

